

Չպատկանում եմ հարգելու
1937 թ. Դեկտեմբեր 10. Գրքերի
1937 թ. Դեկտեմբեր 10. Գրքերի
1937 թ. Դեկտեմբեր 10. Գրքերի

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Printed in U. S. A.
Gotchnag Press
New York

ՄԱՏԵՆԱԵԱՐ ԴՈՒՐԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ
ԹԻՒ 5

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ

ԱԶԳԱԳԱՒ ԵՂԵՌՆԸ

ԵՒ

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

1935

ՆՈՒ ԵՈՐՔ

ՂԵՒՈՆԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆ
Առաջնորդ Հայոց Ամերիկայի

ՊԼՏՄՈՒԹԵԼՆ ՀԱՄԱՐ

Ամերիկեան դատական տարեգրութեանց մէջ ան-
նախընթաց, Դուրեան Սրբազանի խժողով սպանու-
թեան առաջին դատավարութիւնը լրացած է եւ տասն-
երկու ամերիկացի երդուեալներ իբր ռնրագործ դա-
տապարտած են ինր դաշնակցականներ :

Արդարութեան այս յաղթանակը կը պարտինք Ա-
մերիկեան դատարանի արդարադատութեան եւ յետոյ
անկողմնակալ վկաներու ուղղամտութեան եւ անվե-
հերութեան :

Ամիսներ տեւող դատավարութեան ընթացքին ազ-
գային արժանապատուութիւնը տարապարտօրէն բզբ-
տուեցաւ քաղաքակիրթ աշխարհի աչքին առաջ եւ
այսօր ալ կուսակցութեան մը հայրենադաւ քաղաքա-
կանութեան իբր աղիտաւոր հետեւանք ազգը հարկա-
դրուած է սգալու ոչ միայն Սրբազան անմեղ գոհը,
այլեւ ինր դատապարտուած հայերն ալ, այլապէս գո-
հեր կուսակցութեան մը խաբէութեան եւ դաւերուն :

Դուրեան Յանձնաժողովս՝ նախապէս իր հրատա-
րակած չորս պրակներով, հիմնուած փաստացի ապա-
ցոյցներու վրայ, քաղուած դաշնակցական մամուլի
հրատարակութիւններէն եւ պաշտօնական տեղեկագիր-
ներէն, ցոյց տուած էր թէ որքան անմեղ էր Առաջ-
նորդը իրեն վերագրուած մեղադրանքներէն, եւ թէ

ինչպէս դարբնուած եւ զարգացած էր դաւադրութիւնը, ու պիտի յանգէր Դեկտ. 24-ի ահաւոր ռնիրին:

Այս հատորին մէջ ալ կ'ամփոփենք Դուրեան Սյրբազանի սպանութեան վերջ հայ եւ օտար հեղինակաւոր անձանց, ինչպէս նաեւ մամուլի տեսութիւնները եւ յստագոյն դատապարտութիւնները անսխալ ահաբեկչութեան դէմ:

Նոյնպէս կ'ամփոփենք ռնրի բոլոր մանրամասնութիւնները իրենց դառն իսկութեան մէջ, ընդարձակօրէն ընդօրինակելով դատական արձանագրութիւնները:

Այս կերպով կը լրանայ նոր օրերու պատմութեան այս տխուր էջը, միանգամ ընդ միշտ պատռելով կեղծիքի եւ ստութեան ֆողը, գոր ուզեցին տարածել նոյն իսկ ռնիրը դարբնողները:

Դուրեան Յանձնաժողովս դեռ կը հաւատայ որ այդ Դաշնակցութեան պարզմիտ շարքերու մէջ կը գրտնրւին ազնիւ եւ հայրենասէր հայեր, որոնք ուշ կամ կանուխ պիտի սքափին իրենց թմբիրէն եւ կատաղօրէն հաշիւ պիտի պահանջեն իրենց շէֆերու հայրենաբանդ ֆաղաբականութեանը համար եւ անոնց երեսին պիտի պռոան «Յո՞ երթաս, Դաշնակցութիւն»:

Այդ երջանիկ օրը միայն կրնայ բերել ազգային համերաշխ գործակցութիւնը:

**ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՂԵՒՈՆԴ ԴՈՒՐԵԱՆ
ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻ**

ՈՃԻՐՆԵՐՈՒՆ ՈՃԻՐԸ

Դեկտ. 24-ին, Նիւ Եորքի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ մէջ, Ս. Պատարագի պահուն, Դուրեան Սրբազանի վալրագ սպանութեան յուրր շանթահարիչ տպաւորութիւն թողուց բովանդակ արգին վրայ:

Ամերիկեան Ռատիոյի Ընկերութիւնը նոյն օրն իսկ քաղաքակիրթ աշխարհի ամէն կողմ հաղորդեց այս տհաւոր և աննախընթաց ոճիրը:

Նիւ Եորք Թայմզ Դեկտ. 25-ի թիւով կը գրէր.—

«...Քաղաքին ամէն կողմերէն հայեր եկած էին ներ-
«կայ ըլլալու պաշտամանց, եւ այդ պատճառաւ ալ
«ռոնրագործներու ժամանուր աննշմար մնացած էր
«Նիւ Եորքի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ կանոնաւոր անդամնե-
«լու կողմէ:

«Եւ սակայն եկեղեցիին անդամները մասամբ կռա-
«հած էին: Արքեպիսկոպոսը վերջերս իր քաղաքական
«հակառակորդներու կողմէ յարուցուած խռովութեանց
«թիրախ եղած էր, եւ այդ պատճառաւ զինեալ պահա-
«կի մը պաշտպանութիւնը կը վայելէր: Եկեղեցւոյն
«Հոգաբարձութիւնը ոստիկանական պաշտպանութիւն
«ուզած էր եւ ոստիկան մը կեցած էր եկեղեցւոյ մուտ-
«քին առջեւ:

«Դուրեան Արքեպիսկոպոս՝ ինչպէս նաեւ ուրիշ-
«ներ, որ պաշտաման մէջ բաժին պիտի առնէին,
«զգեստարանի մէջ իրենց եկեղեցական մոխր զգեստները
«հագնելէ յետոյ՝ սկսած էին իրենց վսեմ թափօրը դէ-

«պի խորան . երբ ոնրագործները յանկարծ գործի մըդ-
«ուեցան :

«Թափօրը՝ բուրվառակիր մանկան մը առաջնոր-
«դուքեամբ՝ գետտարանէն յառաջանալով հասաւ փոքր
«եկեղեցւոյն կեդրոնը գտնուած մէկ հատիկ միջանց-
«քը : Խորանասպաս մանկան ետեւէն կուզային հինգ ե-
«րիտասարդներէ եւ հինգ երիտասարդուհիներէ բազ-
«կացեալ Դպրաց Խումբը եւ Կարապետեան Եպիսկո-
«պոս , առնէն վերջը կուզար Դուրեան Արքեպիսկոպոս
«երկու Սարկաւագներով :

«Արքեպիսկոպոսի պահակը՝ Խոսրով Կորկոտեան ,
«հետեւեցաւ թափօրին զգետտարանէն մինչեւ կեդրո-
«նական անցքը , այլ այնտեղ կանգ առաւ , հաւատալով
«որ այլեւս պէտք չկար իր ծառայութեան : Դուրեան
«Արքեպիսկոպոս՝ մէկ ձեռքը բռնած իր հովուական
«գաւազանը , եւ միւս ձեռքն ալ , վերամբարձ խաչ մը ,
«յառաջացաւ նստարաններու մինչեւ հինգերորդ շար-
«քը : Լիաժամանակ ոտքի կեցած էր ժողովուրդը , ինչ-
«պէս սովորութիւն է դէպի խորան յառաջացած թա-
«փօրի ընթացքին :

«Յանկարծ իրենց տեղերէն դէպի անցքը յառաջա-
«ցան նստարաններու հինգերորդ եւ վեցերորդ շարքին
«մէջ կանգնած խումբ մը անձինք : Երկու Սարկաւագ-
«ներէն խուսափելով՝ անոնցմէ ոմանք բռնեցին Արքե-
«պիսկոպոսը , եւ միւսներն ալ , որոնց թիւը ականա-
«տեսներ կը հաշուեն հինգէն-տասը , այնպիսի ձեւով
«խոնուեցան , որ կ'ուզէին ծածկել իրենց ընկերակից-
«ներու շարժումները :

«Արքեպիսկոպոսը՝ որուն աւելի քան վեց ոտք բար-
«ձրը հասակը զինք աշտարակի պէս բարձր կը կեցնէր
«իւր յարձակողներուն վրայ , յանկարծ յառաջ ծոնցաւ
«եւ հառաչեց , կրթնելով իր գաւազանին : Ոստիկան-
«ները վերջէն տեսան թէ գաւազանը ծոած էր անոր
«ծանրութեան ներքեւ :

«Յետոյ Արքեպիսկոպոսը վար իյնալով անտես «մնաց զինք շրջապատող բազմութեան: Մինչ ժողո- «վուրդը տակաւին անգիտակ անցուդարմին՝ խուժեց եղէպֆին վայրը, յարմակում գործողները ցրուեցան «եւ դէպֆին ականատեսները նշմարեցին թէ Առաջնոր- «դին մարմինը արինլուայ է ստացած վերֆերէն: Ա- «նիկա ամբողջ մարմնով փուռեցաւ անցֆին մէջ. գլու- «խը դէպի խորանը եւ դէմֆը դարձած դէպի հաչելու- «թեան մեծ պատկերը՝ որ կը կախուի եկեղեցւոյն ա- «րեւելեան պատին վրայ:

«Արքեպիսկոպոսը շրջապատող խումբին անդամ- «ներն ալ խառնուեցան ժողովուրդին: Երկրպագուեմ- «քի բոնուելով ծեծուեցան երկու անձինք՝ որոնք վեր- «ջէն ձերբակալուեցան ոստիկաններու կողմէ:

«Արքեպիսկոպոսը տարուեցաւ զգեստարանը, ուր «վախճանեցաւ մէկ ֆանի վայրկեանի մէջ: Անիկա մէկ «ֆանի տեղէ դաշունահարուած էր որովայնէն:»

Ոճրի այս մանրամասնութիւնները զարհուրելի տը- պաւորութիւն ձգեցին Ամերիկահայ զաղութի վրայ:

Գուրեան Սրբազանի ղէմ դաշնակցական մամուլի շարունակական զրգոիչ հրատարակութիւնները, եւ յետոյ Ուստըրի մէջ իր վրայ կատարուած անարգ յար- ձակումը եւ խոչտանգումը, ստոյգ է թէ տարտամ կասկածներ կ'արթնցնէին սպառնացող վտանգի մը մասին եւ կամ մութին մէջ զարբնուած ոճրի մը հա- ւանականութեան նկատմամբ, բայց պէտք է խոստո- վանիլ որ այս քստմնելի ոճիրը, իր բովանդակ անա- տորութեամբ չի դադրեցաւ տխուր անակնկալ մը ըլ- լալէ

Ի պատիւ հայ ժողովուրդի, պէտք է ըսել որ, Ան՝ չի կրցաւ երեւակայել կամ բմբռնել թէ կրնան զըտ- նուիլ հայեր, քաղաքական կեանք ու անուն ունեցող կուսակցութեան մը անդամներ՝ որոնք կորսնցուցած խիղճ եւ բանականութիւն, պիտի յանդղնէին եկեղեց-

ւոյ մէջ, մանուկներու եւ կիներու ներկայութեան հրէ-
շային ոճիր մը գործելու չափ ստորնանալ, մտազործի
դանակով մորթոտելով եկեղեցւոյ հոգևոր բարձրաս-
տիճան պաշտօնեան :

Գործուած անյուր ոճրին ձգած անաւորութեան
համեմատութեամբ, ժողովրդական դանգուածներու
զգացած ցասումը ահեղ եղաւ :

Հայ ժողովուրդը անխտիր, վիրաւորուած իր կրօ-
նական զգացմանը մէջ, եւ սգաւոր՝ իր սիրելի Առաջ-
նորդի սրտակեղեք նահատակութեամբ, ամէն անկիւն-
ներէ բարձրացուց բողոքի եւ դայրոյթի ալիքներ, պա-
հանջելով ոճրագործներու արդար պատիժը :

Գահավիժող այս տիւրը դէպքերու առթիւ, Երես-
փոխանական Ժողովը բացառիկ նիստ կազմեց, եւ
Սրբազան Առաջնորդի նահատակութեան համար իր խոր
վիշտը եւ կսկիծը յայտնելով, որոշեց ՚ի գնահատու-
թիւն Դուրեան Սրբազանի ազգանուէր գործունէու-
թեան, կատարել ազգային փառաւոր յուլարկաւորու-
թիւն մը :

Նոյնպէս, որոշեց Արքեպիսկոպոս Ղևոնդ Դուրեան
անունով յանձնաժողով մը կազմել ոճրագործներու
հետապնդման եւ ձերբակալութեան համար կարելի օ-
ժանդակութիւնը ընծայելու դատական իշխանութեան :

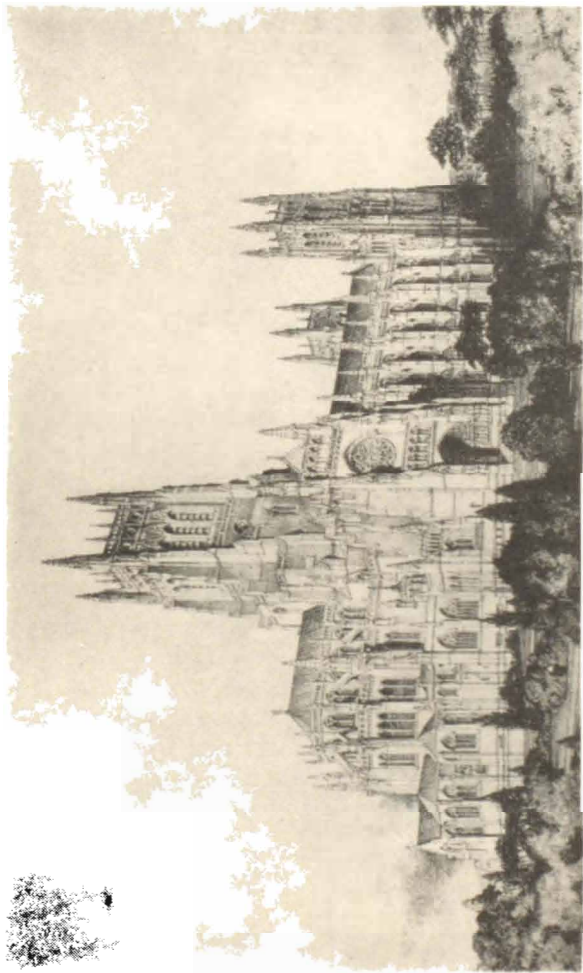

ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՂՆԻՆԳ ԳՈՒՐԵԱՆ ԶԳԵՍԱՍԻՐԵԱՍ,

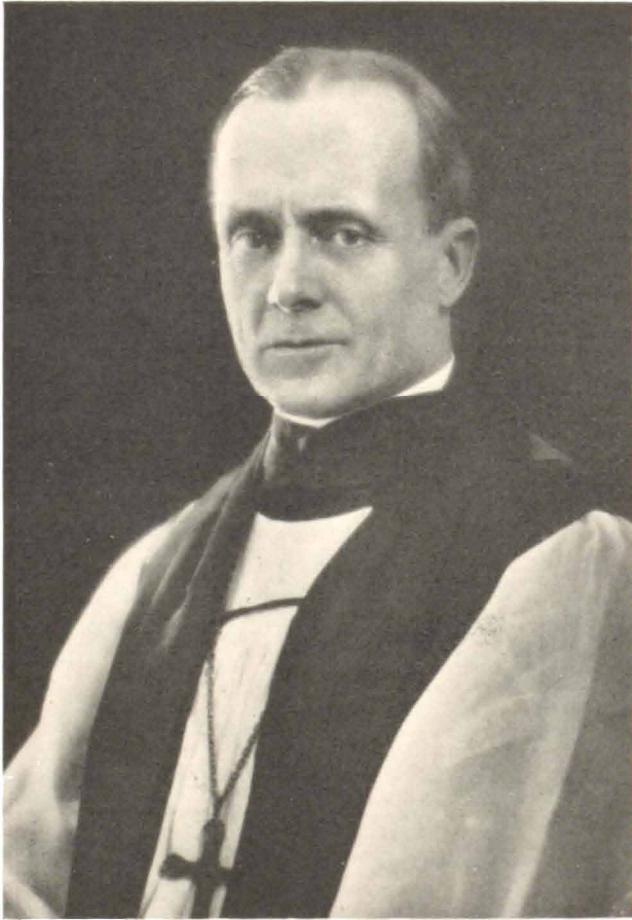
ՆԱՀԱՏԱԿԵԱԼ ԱՌԱՋՆՈՐԻ Տ. ՂԵՒՈՆԻ ԱՐՔ- ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՄԻԱՀԱՄՈՒԹ ՅԱՐԿԱՆՔ ԵՒ ՍՈՒԿ
(Սեպ. Թղթկցթ «Պայքար»ի)

Յողնախուռն բազմութիւն մը, մօտ քսան հազար հոգի, լեցուցած էր Եպիսկոպոսականներու հոյաչէն Սէնթ Ճան տէր Տիվայն (Սր. Յովհաննէս Աստուածաբան) Մայր Եկեղեցիին ներսն ու դուրսը, երէկ առաւօտ ժամը 10-ին: Հազարաւոր հայեր եկած էին Ամերիկայի շատ մը քաղաքներէն, և ուրիշ հազարաւորներ ալ, հայ և Ամերիկացի, փութացած էին Նիւ Եորքէն եւ շրջականերէն, իրենց վերջին յարզանքը մատուցանելու մարտիրոսացած Առաջնորդին աճիւններուն: Պատարագի թափօրը, ողբացեալ Սրբազանի դապողը բարձած, Սրբարանին ետեւէն սկսեալ յամբաքայլ ու ողբաձայն երգեցողութեամբ երբ մտաւ ժողովուրդին մէջ, սրտաբուխ հեծեծանք մը յանկարծ պոթկաց բոլոր ժողովուրդէն և բարձրացաւ եկեղեցւոյ հոյակապ կամարներէն վեր առ Աստուած: Հայութեան սիրտն էր որ կ'ողբար նորոգ հանդուցեալ Սրբազան Արքեպիսկոպոսը և ղէպի երկինք կը բարձրացընէր իր բողոքն ու զայրոյթը այս անագորոյն ոճիրին դէմ: Ո՛չ միայն հազարաւոր կիներ կը հեկեկային, այլ ալևորներ ամբաստրտ տղամարդիկ ալ չէին կրնար զրո

Ա. ՃԱՆՆ ՏՀԸ ՏԻՎԱՅԵՆ ՄԱՍԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ, ՆԻԻ ԵՈՐԳ

ԳԵՐ՝ ՈՒԻԼԵՐՄ ՄԷՆԵՆԿ, ՆՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԻՒ ՆՈՐՔԻ ԹԵՄԻՆ

William J. Manning

պել իրենց հոգերուիս արցունքները :

Պատարագի ու վերջին օծման արարողութիւնները կատարուեցան ամենայն հանդիսաւորութեամբ եւ ժողովուրդը լուռ ակնածանքով մասնակցեցաւ պաշտամունքին : Պատարագիչն էր Գեր. Մամբրէ Մ. Վարդ. Գալֆաեան, եւ վերջին օծումը կատարեց Տ. Յովսէփ Եպս. Կարապետեան : Օծման արարողութեան միջոցին կրկին պոռթկաց ժողովուրդին յուզումը եւ հազարատոր աչքեր կրկին թրջեցան, հեկեկանքներ կրկին դուրս թոան բոլոր սիրտերէն :

Եպիսկոպոս Մէնինկ, համառօտ բայց շատ իմաստալից դամբանական մը խօսեցաւ, իր ցաւակցութիւնը յայտնելով Հայ ժողովուրդին իր մեծ սուգին մէջ :

«Այն պաշտամունքը, որուն համար հաւաքուած ենք հոս, ըսաւ Եպիսկոպոսը, անպատմելի ցաւի պաշտամունք մըն է, եւ ես իմ եւ իմ պատկանած եկեղեցիիս խորունկ ցաւակցութիւնը կը յայտնեմ Յովսէփ Եպիսկ. Կարապետեանի եւ բոլոր եպիսկոպոսներուն, հոգեւորականներուն, եւ Հայ Եկեղեցւոյ ժողովուրդին : Այսպիսի ժամանակ մը, աւելի քան երբեք, կը զգանք նշանակութիւնը մեր հասարակաց հաւատքին ի Քրիստոս եւ Եկեղեցւոյ մէջ մեր եղբայրակցութեան :

«Առանձնաշնորհում մը կը նկատեմ ինձի համար, թէ եւ տխուր առանձնաշնորհում մը, զձեզ ողջունել հոս, այս Մայր Եկեղեցւոյն մէջ, այս պաշտամունքին առթիւ, եւ այս կերպով յայտնել մեր ցաւակցութիւնը ձեզի այն մեծ կորուստին ու վշտին համար որ ձեզի վիճակեցաւ, եւ ձեզի հետ միանալ՝ յարգելու եւ մեծարելու համար ձեր վեհանձն Արքեպիսկոպոսի կեանքն ու յիշատակը :

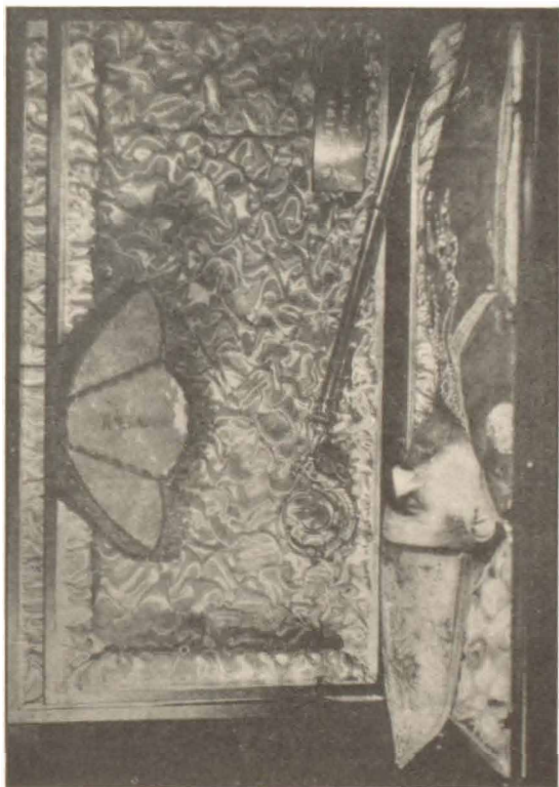
«Քրիստոսի համար իր զործն ու վկայութիւնը չեն վերջացած : Ան այժմ ձեզի պիտի խօսի շատ աւելի զօրաւոր կերպով քան առաջ : Որովհետեւ այն հարուածը որ ձեր վրայ իջաւ, զինք արժանացուց մարտիրոսի

ԳԵՐ. Տ. ՄԱՄԲՐԷ Ծ. ՎՐԴ. ԳԱԼՖԱԵԱՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՅ

դասկին, և իրեն տուա յախտենական սեյ մը և-
 րանեյիներու մէջ: Թոյ յախտենական յոյս շողայ ա-
 նոր վրայ և թոյ ան յառաջանայ զօրութենէ զօրու-
 թիւն հանրային ծառայութեան այն կեանքին մէջ ուր

ՆԱՀԱՏԱԿ ՍՐԻԱՅԱՆ ԻՐ ԴԱԳԱՂԻՆ ՄԷՋ

ինք կը գտնուի այժմ, ի ներկայութեան մեր Տէր Աս-
 տուծոյ:»

Վերջին օծումէն ետք ուղերձ մը ըրաւ Յովսէփ
 Եպր. Կարապետեան:

Թաղման կարգը կատարուեցաւ, որու միջոցին բո-

լոր եկեղեցականները հասարակեցան զազազին շուրջ եւ մատուցին իրենց վերջին յարգանքը համբուրելով նպիսկոպոսական աջն ու ճակատը :

Պատարագի թափօրին մասնակցեցան Հայ եկեղեցականներէն ու զոյրաց զասէն զաս, Գեր. Եսոս. Վիլերմ Մէնինկ, Վեր. Տ. Բապրթ Լաու՝ որ կը ներկայացնէր Մ Նահանգաց նպիսկոպոսական Եկեղեցիներու առաջ Եսոս. Գեր. ձէյմս տը Վօլֆ Բէրին, Վեր. Մայլօ Հրոտսն Կէյթս, Մայր Եկեղեցւոյ առաջ Երէցր, Գեր. Սօֆրօնիու նպիսկոպոս, Յոյն Աստրի Եկեղեցւոյ պետը, որ զազազին վրայ ալօթեց, և ևն. :

Գալրաց զասը կը բաղկանար Ֆիլատելֆիոյ, Բրթաունի, Եունիրն Սիթիի եւ ուրիշ եկեղեցիներու զըպիրներէն ու Երգեցիկ զասէն : Պատարագի ամբողջ արարողութեանց միջոցին Երգեց Տիկին Բօզ Չուլալեան, որ յատկապէս հրաւիրուած էր Պոսթոնէն : Պատարագի ու Երգեցողութեաց մասնակցեցան նաև Տիկին Մ Արագեան, Տիկին Չապէլ Արամ եւ Պր. Իսքէնտէրեան :

Այս բոլոր արարողութեանց կարգադրութիւնը բրամ էր Պր. Տ Ա. Տիքիճեան, Կարգադիր Յանձնատեմբին կողմէ, և հակատակ անօրինակ բազմութեան, ամբողջ պաշտամունքը կատարուեցաւ խիստ կանոնաւոր պայմաններու ներքեւ ժողովուրդը կատարելապէս ակնածալից վերարերում մը ունեցաւ ծայրէ ի ծայր, և տալաւորութիւնը Եղաւ վսեմ : Յիսունի չափ սատիկաններ, որոնք Եկեղեցւոյն զրսէն ի վեր կը հըսկէին կարգապահութեան, ոչ մէկ առիթ ունեցան միջամտելու ժողովուրդին :

Այս առտու ժամը 10-ին, Մայր Եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ թաղման կարգը, ներկայութեամբ քահանայական դասուն և 1500 հոգիի բազմութեան : Տ. Մամբրէ Մ. Վարդ. Գալֆաեան կը նախագահէր արարողութեանց : Ժողովուրդը կրկին փղձկեցաւ ու արտայայտեց իր ցանն ու սուգը, նահատակ Առաջնորդին

համար: Ննջեցեալը Մայր Եկեղեցիէն փոխադրուեցաւ Եանքըրսի Ֆըրնքըլիֆ գերեզմանատունը: Ժողովուրդի բազմանքն է որ աճիւնները փոխադրուին կամ էջմիածին եւ կամ Երուսաղէմ: Այս մասին դիմում կատարուած է եւ կը սպասուի արդիւնքին: Նոյն նպատակին համար հանգանակութիւն կատարուեցաւ երէկ:

Հ. Մ Ը. Միութեան անդամներ եւ ուրիշ երիտասարդներ բոլորանուէր կերպով ծառայեցին, եւ գիշերն ի բուն Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պահակ կեցան ու հսկողութիւն կատարեցին զազապին վրայ:

Բազմաթիւ ցաւակցական հեռագիրներ եկած էին պաշտօնական անձերէ, եկեղեցական մարմիններէ եւ Հայ Եկեղեցւոյ պետերէն: «Պայքար»

Մովածաւալ բազմութեան մը հեկեկանքներուն մէջ, իրր ժողովրդային անծայրածիր համակրանք եւ գնահատութիւն, Դուրեան Սրբազանի փառաշուք յուզարկաւորութիւնը աննախընթաց երեւոյթ մըն էր հայ իրականութեան մէջ:

Նոյնքան տպաւորիչ էին յետոյ դէպի նահատակ Առաջնորդի գերեզմանը եղած հանդիսաւոր ուխտագնացութիւնները: Բազմահազար սգաւոր հայեր, ամէն զաւուրներէ, գունդագունդ դիմեցին գերեզման, արցունքներով ողողելու եղբայրասպան զաւունի տակ ինկած նոր օրերու նահատակին զագաղը:

Այս հսկայական ցոյցերը արդեօք կրցան համոզել Դաշնակցութիւնը թէ իր հետեւած քաղաքականութեամբ օտար եւ անհաղորդ է ազգային հաւաքական ձգտումներուն եւ զգացման եւ իր ոճիրներով այլևս ատելի դարձած է:

Դաշնակցութիւնը տարի մը անընդհատ, մամուլով եւ հրապարակային ժողովներով կատաղօրէն հալածեց հէք Առաջնորդը, իր դիւրախար շարքերուն ներկայացնելով զայն իբր ազգային դաւաճան մը կամ Չեկայի վարձկան դործակալ մը:

Հայ ժողովուրդը որս չի դարձաւ այս նպատակաւոր յերիւրանքներուն, ընդհակառակը, այդ անխիղճ անարդանքները ծտտայեցին Առաջնորդի ժողովրդականութեան արագ ծաւալման:

Այդը անայսայ սիրով եւ համակրութեամբ պարտրեց իր ազնիւ եւ ուղղամիտ Առաջնորդը, եւ յետ մահու այ, մարտիրոսի մը փառապսակովը զարդարեց դայն:

Ամերիկահայ դպրութի բոլոր անկիւններէն, եւ Սփիւոքի հայաբնակ վայրերու բոլոր ծագերէն տեղացոյ հազարաւոր ցուակցական արտայայտութիւնները երողութի հրապարակային ժողովներու մէջ ոճրին դէմ դոտացող ցասումը Դաշնակցութիւնը խարանող մեծաբարբառ ապացոյցներ են:

Գաղափար մը տալու համար թէ Դաշնակցութեան կողմէ անարդուած Դուրեան Սրբազան ինչ խոր յարգանք եւ սէր կը վայելէր հայ եւ օտար եկեղեցական բարձրագոյն իշխանութեան կողմէ, եւ թէ իր նահատակութիւնը ինչպէս գառնակսկիծ կ'ողբան անոնք, հարկ կ'զգանք արտագրել հեղինակաւոր անձանց եւ համազգային մամուլի արտայայտութիւնները:

